

MONIKA ČERTEZNI

HYBAJ HO! (za slovenským tancom do Prahy)

Spolupráca českých a slovenských tanečných umelcov sa po vzniku samostatných republík nikdy nedostala do fázy útlmu či prerušenia. Je to dané jednak univerzálnosťou komunikačného média, jednak determinujúcimi špecifikami podmienok fungovania, ktoré sa podnetne dopĺňajú, a rovnako aj osobnými tvorivými väzbami medzi umelcami. Záujem o využitie tvorivých podmienok pôsobí skôr stmelujúco a inšpiratívne a je nepochybné, že má obohacujúci vplyv pre obidve entity. Množstvo koprodukčných projektov poukazuje na otvorenosť a životaschopnosť českého aj slovenského súčasného tanca.

Táto reflexia unikátneho umeleckého priestoru Studia ALTA sa snaží o skicu širokospektrálnosti česko-slovenskej tanečnej umeleckej spolupráce, vzájomných interferencií a tvorivej iritácie. Pomocou načrtnutia celkového kontextu činnosti, produkčného zázemia Studia ALTA sa pokúsím o vykreslenie dramaturgického vývinu festivalu, programového zamerania a celkového unikátneho charakteru festivalu slovenského súčasného tanca HYBAJ HO! v Prahe. Renomé, ktoré sa festivalu dostáva, je pozitívnou anomáliou. Vplyv aktivít zastrešovaných Studiom ALTA má dosah nielen na tanečné tvorivé prostredie oboch krajín, ale výrazne poznačuje aj vnímanie inštitucionalizácie a vytváranie trvalo udržateľnej infraštruktúry pre slovenský súčasný tanec.

KATARÍNA KÖVESDI CVEČKOVÁ

Tvorba Petry Tejnorovej na slovenskej scéne

Petra Tejnorová momentálne patrí medzi najvýraznejších tvorcov českej divadelnej a tanečnej scény. Spolu s ďalšími absolventmi KALD DAMU (Katedra alternatívneho a loutkového divadla, Divadelní fakulta, Akademie múzických umění, Praha) bola v roku 2013 označená za „šťastnú generáciu“.⁷ Rovnaký názov nesie publikácia⁸ pod vedením Marty Ljubkovej, kde Tejnorovej režisérsky profil stojí rovnocenne s menami ako Jiří Havelka, Jiří Adámek, Rošťa Novák či Martin Kukučka a Lukáš Trpišovský z tvorivého dua SKUTR.

7 Jan Dvořák v jednom z úvodných textov publikácie, ktorý má názov *Dovětek ke šťastné generaci nultých let a k její estetice*, uvádza hneď niekoľko dôvodov, prečo kolektív používa pri pomenovaní generácie prívlastok „šťastná“. Jedným z nich je fakt, že menovaní umelci začínali tvoriť v priaznivých „predkrízových“ ekonomicko-spoločenských podmienkach ponovembrovej éry, v priestore umelecky slobodnom, zároveň mali možnosť dialógu s najprednejšími tvorcami a divadelnými mysliteľmi (ako napríklad Miloslavom Klímom, Miroslavom Krobotom, Karlom Makonjom, Jaroslavom Etlíkom a pod.). Ako ďalší výrazný dôvod ich „šťastia“ uvádza, že sa tejto generácii z rôznych dôvodov zatiaľ nepodarilo inštitucionálne zakotviť – a že teda zatiaľ tvoria slobodne len to, čo chcú a čo ich zaujíma. DVOŘÁK, Jan. *Dovětek ke šťastné generaci nultých let a k její estetice*. In: LJUBKOVÁ, Marta a kol. *Šťastná generace: režiséri z alterny*. Praha: Pražská scéna, 2013, s.17 – [23]. ISBN 978-80-86102-86-3.

8 LJUBKOVÁ, Marta a kol. *Šťastná generace: režiséri z alterny*. Praha: Pražská scéna, 2013. ISBN 978-80-86102-86-3.

DAGMAR INŠTITORISOVÁ

Scénografie Jozefa Cillera v Českej republike

Na úvod malá štatistika

Od roku 1967, keď Jozef Ciller vytvoril svoju prvú scénografiu v Českej republike – išlo o Sofoklovu *Antigonu* v Činoherním studiu JAMU Brno v réžii Zdeňka Pospíšila, vytvoril tu celkovo 131 scénografií. Z toho v rokoch 1993 – 2017 63 scénografií v nasledovných divadlách: Divadlo v Dlouhé Praha, Moravské divadlo Olomouc, Národní divadlo moravskoslezské Ostrava, Národní divadlo Brno, Centrum experimentálního divadla Brno, Divadlo Na Fidlovačce Praha, Divadlo Bez zábradlí Praha, Městská divadla pražská Praha, Městské divadlo Zlín, Slovácké divadlo Uherské Hradiště, Divadlo na Jezerce Praha, Divadlo na Vinohradech Praha a Švandovo divadlo na Smíchově Praha, Národní divadlo Praha a nádvorie Pražského hradu pre Letní shakespearovské slavnosti.

Spolupracoval so slovenskými a českými režisérmi, ako sú Martin Porubjak, Roman Polák, Lubomír Vajdička, Peter Scherhauser, Ivan Rajmont, Eva Tálská, Peter Gábor, Peter Mikulík, Martin Huba, Radek Balaš, Alice Nellis, Marián Chudovský, Laco Adamik, Rastislav Ballek, Lukáš Brutovský a Miroslav Drábek. V réžii českých režisérov vzniklo 14 inscenácií, pričom najčastejšie spolupracoval s Ivanom Rajmontom (7-krát) a zo slovenských režisérov s Petrom Gáborom (až 22-krát).

Medzi typické české a slovenské divadelno-scénografické spolupráce Jozefa Cillera v Českej republike môžeme považovať dva okruhy scénografií:

1) Pre varianty divadelnej inscenácie *O pejskovi a mačičke*, pretože má českú i slovenskú podobu realizácie a jej tematické predtexty či posttexty môžeme nájsť aj v zlomových obdobiach života našich republík.

2) Akčné scénografie, ktoré vznikli v spolupráci s P. Gáborom.

NORA NAGYOVÁ

Osobnosti slovenskej divadelnej scénografie a ich poetika a vplyv na českých divadelných scénach

Prítomnosť slovenských scénických a kostýmových výtvarníkov i výtvarníčok na českých divadelných scénach možno označiť za samozrejmosť, ktorá pretrvala aj po rozdelení republiky. Na základe údajov pochádzajúcich z databázy Institutu umění – Divadelního ústavu v Prahe môžeme konštatovať, že majoritná časť etablovaných výtvarných tvorcov a tvorkyň, pôsobiacich na slovenských divadelných scénach, je aktívna aj v Českej republike. Menovite k tomuto okruhu zaraďujeme osobnosti ako napr. Marija Havran, Tom Ciller, Katarína Holková, Simona Vacháľková, Alexandra Grusková, Eva Kudláčová Rácová, Miriam Struhárová, Jana Kuttnerová Hurtigová, Pavol Andraško, Marek Hollý, Juraj Kuchárek, Martin Kotůček a i. Uvedené osobnosti súčasného javiskového výtvarníctva svoje tvorivé prístupy rozvíjajú na českých scénach prevažne s hosťujúcimi slovenskými režisérmi, s ktorými spolupracujú aj v domácom prostredí. V ojedinelých prípadoch však dochádza aj k čiastočnej modifikácii, keď českí režijní tvorcovia prizývajú k spolupráci slovenských výtvarných tvorcov. Ako príklad môžeme uviesť spolupráce Toma Cillera s českými režisérmi Petrom Štindlom, Tomášom Svobodom, Danielom Balatkom a českou režisérkou Annou Petrželkovou, ktorá študovala podobne ako Ciller na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. V nasledujúcich riadkoch upriamime výraznejšiu pozornosť na tvorivú spoluprácu a umelecké tendencie v tvorbe, v úvode spomenutých výtvarníčok, Kataríny Holkovej a Marije Havran. Záujem sústredíme na inscenácie, ktoré zarezonovali na základe výraznej poetiky a formálneho stvárnenia, ako aj na súvislosti späté s režijnými kontextami a ostatnými náležitosťami. Záver príspevku je venovaný tvorbe Simony Vacháľkovej, Martina Kotůčka a Juraja Kuchárka, na ktorú nahliadame cez prizmu operných opusov v réžii Slávy Daubnerovej, uvedených na scéne Opery Národného divadla v Prahe.

Obsah

- 7 Karol Mišovic
Na úvod

Tanec / Alternatívne divadlo

- 11 Eva Gajdošová
*V AKO VACULÍK (pôvodná tvorba a progresívne tendencie
v tvorbe Libora Vaculíka na scéne SND)*
- 19 Monika Čertezni
HYBAJ HO! (za slovenským tancom do Prahy)
- 29 Katarína Kövesdi Cvečková
Tvorba Petry Tejnorovej na slovenskej scéne

Činohra – slovenské divadlo

- 41 Karol Mišovic
Česká realistická dráma na slovenských profesionálnych javiskách od roku 1993

Činohra a hudobné divadlo – české divadlo

- 59 Jan Kerbr
*Hvězdy slovenského divadla na českých jevištích (ve světle osobní zkušenosti
i kritických ohlasů)*
- 71 Tereza Zálešáková
Od Draculy k Draculovi: cesta režiséra Jozefa Bednáríka českým muzikálem
- 89 Iva Mikulová
Slovenští tvůrci v Městském divadle Zlín
- 97 Dagmar Inštitorisová
Scénografie Jozefa Cillera v České republice
- 115 Nora Nagyová
*Osobnosti slovenskej divadelnej scénografie a ich poetika a vplyv
na českých divadelných scénach*

- 129 FAKTY